	Силабус освітнього компонента (ООК 3) **«УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ»** **Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка** **Спеціальність:** 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) **Освітня програма: Середня освіта (**Історія) (мова навчання – українська) **Рівень вищої освіти:** другий (магістерський) **Рік навчання: 2026-2027** **Семестр:** 1.
Структурний підрозділ	Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін , історичний факультет
Викладач: 	**ПІБ:** Федьков Олександр Миколайович **Посада:** професор кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін **Науковий ступінь:** доктор історичних наук **Вчене звання:** професор **E-mail:** fedkov@kpnu.edu.ua **Робоче місце:** навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), аудиторія 33, кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. **Профайл викладача:** https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=325 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=D8VWqGUAAAAJ https://www.facebook.com/san.fedkov
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/view.php?id=2974&course=8135
Статус дисципліни	основний освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	3 кредити ЄКТС / 90 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна
Політика дисципліни	**Академічна доброчесність.** Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час практичних занять, підготовки до них, самостійної та контрольної роботи, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману). Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено “Положенням про використання штучного інтелекту в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка”, введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL:

	https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view **Відвідування занять.** Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом («Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view). Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття. Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою. Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою. **Неформальна/інформальна освіта.** У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view
Що будемо вивчати?	Будемо вивчати умови, в яких розвивалася історіографія, процес виникнення та нагромадження історичних відомостей, формування та розвитку української історичної науки, еволюцію історичного мислення, роль наукових інституцій, визначних учених та наукових шкіл у збагаченні знань з історії України та світової історії.
Чому це треба вивчати?	Вивчення цієї фахової дисципліни дозволить прослідкувати еволюцію теоретико-методологічних засад історичних праць, роль різних учених та наукових шкіл у розвитку історіографії, з'ясувати причини та простежити зміну проблематики досліджень та історичних концепцій, краще зрозуміти сучасний стан української історичної науки

Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: **ПРН 02** Знати тенденції розвитку української та зарубіжної історіографії та враховувати їх у викладанні історії та громадянської освіти. **ПРН 04** Застосовувати в діяльності вчителя історії та громадянської освіти наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, аналізувати та інтерпретувати результати, створювати проєкти. **ПРН 08** Використовувати цифрові технології навчання історії та громадянської освіти в освітньому процесі. **ПРН 12** Використовувати набуті теоретичні знання з історії та громадянської освіти та методики їх викладання у виробничій педагогічній практиці. **ПРН 13** Уміти репрезентувати результати авторського науково-педагогічного дослідження, аргументувати та контраргументувати в процесі дискусії.
Як можна використати набуті знання та уміння?	**Інтегральна компетентність.** Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення досліджень за предметною спеціальністю Середня освіта (Історія та громадянська освіта) і характеризується невизначеністю умов, критично осмислювати проблем у галузі та на межі галузей знань, доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до здобувачів освіти в закладах загальної середньої освіти, продовжувати навчання з високим ступенем автономії. Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей: **Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):** ЗК 01 Володіння навичками критичного мислення. ЗК 02 Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію. ЗК 03 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 07 Здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності. ЗК 08 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 09 Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів. **СК 01** Володіння спеціалізованими знаннями та методичними навичками самостійної, творчої роботи з організації і проведення науково-дослідницької (науково-педагогічної) роботи та написання кваліфікаційної роботи. **СК 02** Здатність аналізувати основні тенденції розвитку української та зарубіжної історіографії, застосовувати їх здобутки у власних дослідженнях з методики викладання історії та громадянської освіти. Набуття цілісного уявлення про природу, закономірності, суть, особливості та принципи і методи історичного пізнання, способи й прийоми їх застосування в методиці викладання історії та громадянської освіти. **СК 04** Набуття цілісного уявлення про природу, закономірності, суть, особливості та принципи і методи історичного пізнання, способи й прийоми їх застосування в методиці викладання

	історії та громадянської освіти. **СК 07** Здатність орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, використовувати цифрові технології в процесі організації вивчення історії та громадянської освіти. **СК 12** Здатність застосовувати в процесі виробничої практики професійної діяльності набуті теоретичні знання з методики викладання історії та громадянської освіти. **СК 13** Здатність до презентації результатів науково-педагогічного дослідження, аргументування та обгрунтованого відстоювання своєї позиції в процесі дискусії під час публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Зміст дисципліни	Еволюція теоретико-методологічних засад української історіографії. Історична думка періоду Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Історичні знання на українських землях у литовсько-польську добу. Українська історіографія в козацько-гетьманські часи (друга половина XVII – XVIII ст.) Історична наука на початку українського національного відродження. (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). Українська історична наука у другій половині XIX – на початку XX ст. Народницький напрям. Михайло Грушевський в українській історіографії. Новітня українська історіографія (1919-1939 рр.) Державницький напрям. Українська історична наука у 1940-і – 1980-ті рр. Сучасна українська історіографія (з 1991 року дотепер)..
Методи навчання	Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, робота з першоджерелами, словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.
Інформаційне забезпечення	**Основна:** 1. Історіографічний словник: Навч. посіб. для студентів історичних факультетів університетів / С. І. Посохов, С. М. Куделко, Л. Ю. Зайцева та ін.; за ред. С. І. Посохова. Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. 320 с. 2. Калакура Я. Українська історіографія. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Київ: Генеза, 2012. 512 с. 3. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. 566 с. 4. Федьков О. Українська історіографія. Плани семінарських занять для студентів денної та заочної форм навчання з методичними рекомендаціями до них. Кам'янець-Подільський: КПНУ ім. І. Огієнка, 2018. 47 с. **Додаткова:** 1. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. Київ: Українознавство, 1996. 188 с. 2. Історіографічні дослідження в Україні / відп.ред. Ю.А.Пінчук. Київ: НАН України. Інститут історії України, 2005. Вип.15. Визначні постаті української історіографії XIX – XX ст. 620 с. 3. Калакура Я. Українська на переломі : від методологічного монізму до європейських орієнтирів: монографія. Київ: ВПЦ

«Київський університет», 2022. 464 с.
4. Кондратюк К. К., Сухий О. М. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914–2009 рр.). Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 262 с.
5. Корогод Б. Л., Корогод Г. І. «Козацькі літописи» і їх місце в українській історіографії: навч. посіб. для студ. іст. ф-ту / Сумський держ. педагогічний ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми : [б.в.], 2002. 68 с.
6. Кравченко В. В. Нариси з української історіографії епохи національного відродження (друга половина XVIII – середина XIX ст.). Харків: Основа, 1996. 376 с.
7. Марченко М. Українська історіографія (з інтелектуальної спадщини). Київ: Фенікс, 2011. 483 с.
8. Нагірняк О. Нариси з історії українознавства у Наддніпрянській Україні (остання чверть XIX ст. – 1917 р.). Київ: ПП Сергійчук, 2007. 652 с.
9. Оглоблин О. Українська історіографія. 1917–1956 / перекл. з англ.; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства. Історичний факультет, Державний комітет архівів України. Київ: [б.в.], 2003. 252 с.
10. Плохій С. Українська Кліо : Нариси про історію, істориків та пам’ять. Друге вид. Київ: ТОВ «Вид-во "Кліо"», 2022. 352 с.
11. Толочко П. П. Давньоруські літописи і літописці X – XIII ст. / НАН України, Інститут археології. Київ: Наукова думка, 2005. 364 с.
12. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної наратії. Київ: К. І. С., 2012. 400 с.
13. Удод О., Ясь О. Культурний простір української історіографії у світлі радянізації та соціокультурних трансформацій XX – початку XXI ст. / за ред. В. Смолія. Київ: НАН України, Ін-т історії України, 2020. 400 с.
14. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. Колективна монографія / за ред. Л. Зашкільняка. Львів: Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2004. 406 с.
15. Федьков О. Православна церква на Поділлі у 1920–30-ті роки: сучасна українська історіографія // Старожитності Лукомор’я. 2022. № 5 (14). С. 60–70. (У співавторстві) (Видання категорії «Б») URL: http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/180
16. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби. Острог: Вид-во нац. ун-ту «Острозька академія», 2009. 526 с
17. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.
18. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2014. Ч.

<table>
<tr><td></td><td>2. 650 с.
19. Ясь О. «На чолі республіканської науки…». Інститут історії України (1936–1986): нариси з інституціональної та інтелектуальної історії (До 80-річчя установи) / вступне слово та наук. ред. В. Смолія. Київ: НАН України. Інститут історії України, 2016. 542 с.</td></tr>
<tr><td>Обсяг дисципліни (години) та види занять</td><td>Лекційні заняття (26 год.), практичні заняття (28 год.), самостійна робота (66 год.)</td></tr>
<tr><td>Система оцінювання результатів навчання</td><td>Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: практичні заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 20 балів, іспит – 40 балів.
<table>
<tr><td colspan="2">Поточний і модульний контроль (60 балів)</td><td>Іспит</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td rowspan="2">40 балів</td><td rowspan="2">100 балів</td></tr>
<tr><td>40 балів</td><td>20 балів</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях</td><td>Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.
1 бал: Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв’язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
2 бали: Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
3 бали: Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
4 бали: Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
5 балів: Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно</td></tr>
</table>

	дотримується принципів академічної доброчесності. *6 балів:* Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності. *7 балів:* Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *8 балів:* Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *9 балів:* Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *10 балів:* Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *11 балів:* Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможній самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *12 балів:* Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується

	принципів академічної доброчесності.
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, виступи здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконання аналітичних завдань
Підсумковий контроль	Іспит
Локація	Згідно з розкладом (https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/)